

En tobaksfri livsstart och uppväxt i Hageby Hagebyprojektet mot tobaksbruk, en samhällsintervention

Anita Jernberger

I denna uppsats illustreras hur en intervention kan läggas upp för att gynna en tobaksfri miljö i ett samhälle. I Hageby har man att möta en stor andel invandrare, en befolkning med svag socioekonomisk bakgrund och ett stort ohälsotal. Syftet är också att föra en diskussion om det interventionsförfarande som användes utifrån författarens erfarenheter från de olika möten och insatser som genomfördes.

Anita Jernberger arbetar som folkhälsovetare på Folkhälsovetenskapligt centrum, Landstinget i Östergötland. Anita Jernberger är också projektledare för kartläggningen av Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser i landstinget, tobaksansvarig och arbetar i det nationella sekretariatet för det svenska nätverket Hälsofrämjande sjukhus.

Kontakt: Anita Jernberger, anita.jernberger@lio.se, 013-225089

Introduktion

Tobak utgör den enskilt största hälsoriskerna i Sverige och är en av bakomliggande orsaker till skillnader i hälsa mellan olika befolkningsgrupper (SOU, 2000:91). "The framework convention of tobacco control" arbetades fram av WHO inom 192 medlemsländer, (2003). EU har ratificerat ramkonventionen mot tobak (www.tobaksfakta.org) och Sverige undertecknade konventionen år 2003, men har inte ratificerat den. Regering och riksdag har beslutat att arbetet med att motverka tobaksbruk ska intensifieras. Statens Folkhälsoinstitut tillfördes därför 30 miljoner kronor årligen under perioden 2002-04.

Krav på åtgärder mot tobak framfördes redan i början av 1990-talet. Sverige har varit lyckosamt i tobaksförebyggande arbete (CAN, Rapport nr 77, 2004). Redan år 1963 avsatte staten medel för att sprida kunskaper om tobakens skadeverkningar. På 1970-talet kom varningstext på cigarettpaket och år 1993 fick vi en tobakslag (Statens folkhälsoinstitut, 2003). Dessa typer av beslut stödjer interventionsarbete, enligt Forster et al. (1998). Det behövs insatser på olika nivåer i ett samhälle, allt ifrån lagar, som styr på samhälls nivå till kunskaps- och beteendestöd på individnivå, inte minst därför att rökning och tobaksbruk är visat sig vara en ingång till ökad alkoholkonsumtion och ett större riskbeteende än hos icke-rökare (Forster et al., 1998).

När det gäller ungdomar framstår det klart, att deras problembeteende påverkas av faktorer på olika nivåer i samhället och därför anser Arthur, MW., Caryn, B. (2000) att det är omöjligt att avgöra vilken metod, som är "bäst".

Metoder måste anpassas efter de förutsättningar som verksamheten/samhället har. Forskare har visat att det går att påverka ungdomars tobakskonsumtion i ett samhälle men att det behövs insatser på olika nivåer (Forster et al.,1998). Av hans artikel är det dock svårt att förstå, hur den praktiska delen av interventionen har gått till.

Syftet med denna uppsats är, att belysa en del av genomförandet av en samhällsintervention för att motverka ungdomars tobaksvanor, främst för att ge en bättre uppfattning om hinder och möjligheter till en positiv utveckling. Få förebilder och exempel erbjuds i litteraturen beträffande hur tobaksvanor kan motverkas.

Tobaksanvändning som livsstil

Nästan 60 % av den påverkbara sjukligheten i Sverige beror på livsstil. Den enskilt största orsaken till ohälsa och samtidigt det tydligaste exemplet är rökning, som skadar praktiskt taget alla organ i kroppen. Orsaken är att gifterna från cigarettroken följer med dit blodet strömmar.

Tobaksanvändningen idag, till skillnad mot på 1960- och 1970-talet, är högre bland lågutbildade än bland högutbildade. Under år 2000-2001 var det ca 2 –2 ½ gång vanligare att lågutbildade män var dagligrökare än att högutbildade var det. Bland kvinnor var det tre gånger så vanligt. SCB (Undersökning av levnadsförhållanden).

Ungdomars rökvanor kartläggs i Sverige varje år i årskurs nio och vartannat år i årskurs sex. År 2003 uppgav 5 % av pojkarna och 10 % av flickorna i årskurs nio att de rökte dagligen eller nästan dagligen. (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, (CAN, Rapport nr 77, 2004)). Enkätundersökning 1998 visar samtidigt att andelen rökare bland eleverna i årskurs 9 är relativt oförändrad jämfört med tidigare år under 1990-talet. Tobaksanvändning bland unga är ett folkhälsoproblem (Forster et al.,1998).

1,2 miljoner (17%) av Sveriges befolkningen röker. Allt färre människor dör i rökrelaterade sjukdomar i takt med att rökningen minskar i Sverige. Trots denna nedgång avled 7 360 personer i åldersgruppen 35-84 år på grund av sin rökning. För åren 1999-2000 var motsvarande antal 6 412 personer (www.tobaksfakta.org). Tobaksrökning är det vanligaste sättet att använda tobak därnäst kommer snusning. Snusning anses ge upphov till strakt nikotinberoende, vilket kan öka risken för framtida cigarrettrökning. Enligt Wickholm S. (2003) räknar man med att ca 1 miljon svenskar dagligen snusar. Bland 16 åriga pojkar snusar ca 16 % och 2 % av flickorna och 2 av 3 uppger att de gör det regelbundet (CAN, Rapport nr 77, 2004). Nikotinet är världens mest spridda och dödliga missbruk. Undervisning om detta eller om botemedel förekommer endast i ringa grad. Beräkningar visar att tobaken ensam står för 8-10 % av den totala sjukdomsördan i Sverige.

Lokalsamhället Hageby – studiefältet för en samhällsintervention

Hälsofrämjande interventioner som inriktar sig på individen tenderar att negligera insatser av sociala och miljömässiga omständigheter, tydligast märks skillnaden i hälsa mellan fattiga och rika. Klasskillnader när det gäller rökning är även ett globalt problem. (California Department of Health Services, 28 maj (2004)). Ojämnlikheten i hälsa har synliggjort hur individen ingår i ett sammanhang, i ett socialt, politiskt och ekonomiskt system (Israel et al. 1998). Forskare och ”praktiker” har därför riktat uppmärksamheten på det komplex, som äventyrar hälsan hos den befolkning, som bor i s.k. marginalkommuner. (Israel et al. 1998). Hageby är ett sådant marginaliserat lokalsamhälle, beläget inom Norrköpings kommun, i Östergötland. Fler invånare är där öppet arbetslösa än i övriga Norrköping, har lägre frekvens av förvärvsarbete, lägre utbildningsnivå och högre andel barn och ungdomar, som har eller har haft kontakt med de sociala myndigheterna. (Drogvaneundersökningen läsåret 02/03). Dessutom lever många under svåra ekonomiska förhållanden.

Syfte

Syftet med denna uppsats är att illustrera hur en intervention kan läggas upp för att gynna en tobaksfri miljö i ett samhälle. I Hageby har man att möta en stor andel invandrare, en befolkning med svag socioekonomisk bakgrund och ett stort ohälsotal. Syftet är också att föra en diskussion om det interventionsförfarande som användes utifrån författarens erfarenheter från de olika möten och insatser som genomfördes.

Metod och genomförande

Interventionen hade formen av ett projekt. Frågeställningen kommer att belysas utifrån projektet ”En tobaksfri livsstart och uppväxt i Hageby” och i denna uppsats koncentreras framställningen till skolan som en arena inom den kommunala sektorn.

Följande verksamheter planeras att ingå i huvudprojektet ”En tobaksfri livsstart och uppväxt i Hageby”: intresseorganisationen Ditt Nya Hageby, folktandvården, skolhälsovården, skolan och barnomsorgen, idrottsrörelsen och föreningslivet, kyrkliga församlingar, restauranger och caféer, butiker, näringslivet, mödravården, barnavården, vårdcentralen och apoteket. Skolan är en av många offentliga arenor i Hageby. För att få personalen på skolan intresserad av att arbeta fram en handlingsplan/aktivitetsplan, genomfördes möten med rektor, skolsköterskan, lärarrepresentant, representanter från projektet Ditt Nya Hageby och representanter från Folkhälsovetenskapligt centrum. Som stöd för förändringsarbetet erbjöds utbildning till personal, föräldrar till eleverna samt eleverna.

Metoden som används i projektgenomförandet i Hageby följer Nutbeam sexstegsmodell (Nutbeam, D.1998). Steg 1 definierar hälsoproblem, i steg 2 söker

man lösning och utvecklar interventionsmodeller, i steg 3 utprovas interventionen och man får svar på om lösningen fungerande, i steg 4 implementeras interventionen och ger svar på om den kan upprepas, i steg 5 utvärderas interventionen för att ge svar på om interventionen kan upprepas i större utsträckning och i steg 6, det sista steget, sker genomförandet av programmet och man fokuserar på om programmet kan vidmakthållas. I nuvarande skede befinner sig projektet i steg 3, där metoden ska utvärderas för att fastställa huruvida den kan användas/provas i ett större sammanhang.

I detta arbete används som "raster" några av Israel et al. (1998) beskrivna faktorer för en framgångsrik intervention: identifiering av samhället, bygga på lokalsamhällets styrka och tillgångar, möjliggöra partnerskap i projektet med följande undergrupper a) obalans i makt och kontroll b) ekonomi c) gemensam utveckling av arbetsnormer d) identifiering av gemensamma mål,

Identifiering av samhälle

Identifiera samhället är en central del i en samhällsintervention. Hur många personer bor i området, hur ser åldersstrukturen ut? Vilka etniska grupper finns? Hur ser bostadsbeståndet ut? Hur många skolor finns? m. m. Det vill säga hårddata. Även mjukare data behövs exempelvis kultur och religion.

Bygga på lokalsamhällets styrka och tillgångar

Definiera olika nätverk, intresseföreningar och kyrkliga samfund samt ta reda på vilka nätverk, som man kan samarbeta med och identifiera nyckelpersoner.

Möjliggöra partnerskap

Ett partnerskap där alla deltar på lika villkor och delar kontrollen i alla faser av projektprocessen såsom definition av problemet, datainsamling, tolkning av resultaten och tillämpningen av resultaten i undergrupper:

a) Obalans i makt och kontroll

Det kan finnas en skepticism bland kommun representanter, huruvida alla inom ett projekt kan leva upp till begreppet "likvärdiga partner" och i realiteten ha ett delat "ägande".

b) Ekonomi

Motsättningar kan uppstå med anledning av ekonomiska resurser. Vem förvaltar? Hur distribueras ekonomiska medlen? Hur tas beslut, som är beroende av budgeten?

Lokalsamhällets representant

Vem representerar lokalsamhället och vem synliggör personal och invånarnas åsikter? Vem har geografiskt definierat området?

c) Utveckling av gemensamma arbetsnormer

Tillsammans utveckla fungerande arbetsnormer och rutiner som överensstämmer och förstärker framgångsfaktorerna.

d) Identifiering av gemensamma mål

De deltagande organisationerna har sina egna uppdrag och mål, så inom ett partnerskap behövs ett gemensamt mål.

För att belysa och karaktärisera hur projektledaren nalkades kommunen och (i denna uppsats) framförallt skolan användes Blake's, R., och Mouton's, JS. (1983) fem beskrivna kategorier av tillvägagångssätt (teoriorienterande, föreskrivande, konfronterande, katalytiskt och det accepterade interventionsförfarandet), som kan användas som stöd i genomförandet av interventioner på olika nivåer och under olika stadier av intervention eller som reflektion över vilket tillvägagångssätt, som har använts. Analysen görs för att få förståelse för, hur en intervention kan genomföras och vilka roller man som forskaren kan komma att inta. Se "Konsultationskuben". Blake, R., Mouton, JS. (1983) används som ett instrument för hur projektledares/forskares roll förändras vartefter som projektet framskrider och dess förutsättningar förändras.

Några av nedanstående nyckelfaktorer används i analysen av empirin. Det empiriska materialet består av författarens dagboksanteckningar skrivna under tiden april 2003 till april 2004 delvis förda dagligen och delvis som sammanfattning under perioder av låg aktivitet, dessutom styrdokument från Norrköpings kommun och löpande anteckningar om erfarenheter från arbetet på fältet.

Vid analysen har några nedan utvalda framgångsfaktorer med tillhörande undergrupper används (Israel et al 1998).

Resultat

Detta avsnitt är upplagt i två delar. Den första beskriver hur projektgruppen närmade sig lokalsamhället Hageby i stort och den andra delen beskriver förändringsarbetet inom skolan. Framställningen bygger på de framgångsfaktorer som Israel och medarbetare föreslagit samt på kategorisering enligt Blake, R., Mouton, JS. (1983) av de alternativa interventionssätt som kan tillämpas.

Att lära känna förutsättningarna i lokalsamhällets Hageby

Närmare identifiering av samhället Hageby

Hageby är ett lokalsamhälle inom Norrköpings kommun, i Östergötland, som ligger inom ett visst geografiskt område, där människor verkar och andra bor samt identifierar sig som Hagebybor.

Projektgruppens identifiering av lokalsamhället påbörjades augusti 2003. Det har inte gått att få fram lokala siffror på antalet tobaksbrukare i Hageby för år 2003. Alla undersökningar som har utförts, genomfördes på hela Norrköpings kommun och materialet går inte att bryta ner att gälla enbart för Hageby.

Andelen invånare födda i annat land är ca 45%. Ohälsotoalet är 103 dagar jämfört med 50 dagar för Norrköping och övriga landet. Andelen av befolkningen som har förvärvsarbetar är låg, SCB (2002) Norrköpings kommun. Bebyggel-

sen består till huvuddelen av trevåningshus eller högre. Området gränsar i väster till ett stort rekreativområde, Vrinneviskogen, i öster till ett villaområde, i norr till Söderleden, en genomfartsled som avgränsar Hageby i norr mot staden och i den södra delen ligger Navesta, ett bostadsområde i 60-tals stil. Mitt i samhället ligger Norrköpings näst största affärscentrum.

Skolan

Skolan ligger inom samma område som lokalsamhällets fritidsgård, Hagebyhus, som även inrymmer biblioteket. Skolorområdet omgärdas av flerfamiljsbostadshus, Hageby centrum och ett grönområde, där Vrinnevi kultur- och motionscenter har sin verksamhet tillsammans med andra idrottsföreningar. Skolan är uppdelad på fyra ”stadier”, förskola, låg-, mellan- och högstadium. 600 elever är fördelade på 27 klasser. I förskoleklass till och med klass sex kommer eleverna i första hand från Hageby. Från och med klass sju ökar skolans upptagningsområde och elever från närliggande områden ansluter. Eleverna kommer från familjer med olika socioekonomisk bakgrund. En hög andel är barn till invandrare och/eller själva födda utanför Sverige, vilket enligt lärarna kan medföra språksvårigheter. Elevomsättningen kan vara hög, vilket komplicerar undervisningen, några elever flyttar, andra kommer till.

Hagebyskolan har tre rektorer med separat ansvar för förskola och lågstadiet, mellanstadiet samt högstadiet. De har även delat upp ansvarsområden mellan sig exempelvis, personalansvar.

För att få lokala data som utgångspunkt/baslinje genomfördes projektgruppen en enkätundersökning på Hageby- och Vrinneviskolan i klasserna 6 och 9. Dessutom genomfördes åtta fokusgruppintervjuer med elever från klasserna 6 och 9 för att få djupare insikt och förståelse för hur ungdomar tänker när det gäller tobak. Urvalet till fokusgrupperna skedde med hänsyn till kön, rökare/ icke rökare, bostadstillhörighet i Hageby (bostadsrätter) eller Vrinnevi (villor) samt utländsk härkomst

Projektgruppens första kontakt

Första kontakten med skolan skedde via telefon med en av skolans rektorer. Syftet med det första mötet var att klargöra, om skolans ledning hade intresse av att arbeta för att minska tobaksförbrukningen på skolan och i senare skede även arbeta fram en handlingsplan mot tobak för skolans egen personal. Vid analys efter detta möte stod det klart, att vi som forskare agerade enligt det föreskrivande interventionsförfarandet och agerade som experten som identifierat problemet (Blake, R., Mouton, JS. (1983)).

Vi beskrev bakgrunden till vårt uppdrag, lade fram de fakta som fanns. Vi visade på förankringen från Statens Folkhälsoinstitut och Folkhälsovetenskapligt centrum, för att få tyngd i vårt uppdrag. Detta första möte visade sig utfalla

mycket positivt. Under de kommande mötena med skolans personal övergick vår roll till att bli alltmer katalytiskt orienterad, vi diskuterade möjligheten med rektor att få genomföra ovannämnda enkätundersökning och fokusgruppsintervjuer bland skolans elever för att rektor skulle få en bild av tobakssituationen på skolan med fakta från den egna skolan, Blake, R., Mouton, JS. (1983).

Vår strategi när det gällde att få till stånd en fortgående process var att under den sista delen av mötet alltid summera vad möte har givit, hur vi och de ska gå vidare och till sist men mycket viktigt att sätta upp ny tid för nästkommande möte.

Skolans strategi när det gäller rökvanor

Inom skolans område är det förbjudet att röka men inte att snusa, Detta gäller såväl för personal som för elever. Vilket innebär att elever såväl som personal går de 50 lagstadgade metrarna (tobakslagen 1993) från skolans område, för att röka.

Resultatet från enkätundersökningen som projektgruppen gjorde visade att de flesta ungdomar som använder tobak, oftast köper den själv. De som ej är 18 år gamla får hjälp av syskon, föräldrar eller äldre kamrat för att komma åt tobaksvaror. De mest slående resultaten var, att majoriteten av elever bor tillsammans med en/flu rökande personer i hushållet och största ökningen av tobaksbruk bland eleverna sker under sommarlovet mellan årskurs sex och sju. Det är inte fler elever som använder tobak på dessa skolor än i landet i övrigt, men det som oroar är att dubbelt så många elever har provat på att använda tobak än i övriga landet. Eleverna gav också uttryck för att det inte finns några gemensamma regler mot tobak på skolan. Man röker för att vara tuff, för att man är ledsen eller för att syskon röker. Eleverna saknar "morötter" för att inte börja använda tobak och/eller för att sluta röka. Eleverna poängterar de vuxnas ansvar.

När projektgruppen presenterade resultatet från enkätundersökningen och fokusgruppsintervjuer för skollidningen, började en febril verksamhet. Nu blev vårt uppdrag deras "problem", som de hade för avsikt att lösa. Detta förändrade vår roll. Från att ha varit föreskrivande, Blake, R., Mouton, JS. (1983) där man önskade stöd från oss i projektgruppen med att föra ut resultaten till personalen intog vi en mer katalytisk hållning, medvetna om att en mer samarbetande attityd var den framkomliga vägen. en alltmer katalytisk.

Bygga på Lokalsamhällets styrka och tillgångar.

Skolan når nästan alla barn i skolåldern inom Hageby, vilket är en styrka, då man vill nå ut med ett budskap. Via skolan nås även många föräldrar, även om inte alla aktivt deltar i sina barns skolgång. Engagerade rektorer och skolpersonal är en oerhörd tillgång.

Nätverk och projekt som är aktiva i samhället och som har etablerat sig i Hageby har kontaktats. Ditt Nya Hageby är en aktör, som har stort förtroende bland Hagebybor och verksamhetsföreträdare i Hageby.

Ditt Nya Hageby

”Ditt Nya Hageby”, DNH, är en intresseorganisation vars syfte är att förbättra boendemiljön i Hageby i ett perspektiv underifrån. Verksamheten driver olika projekt med syfte att förbättra integrationen i området, öka demokratin, och förbereda arbetslösa invånare för arbetsmarknaden. Eldsjälar kallar sig de personer, som inom DNH driver projekt, projekt som grundar sig på Eldsjälens eget intresse för Ditt Nya Hageby, (Verksamhetsberättelse 2001-02).

Vi från projektet har haft kontinuerlig kontakt med medlemmar i DNH, som visade intresse för att på något sätt aktivera sig i skolans arbete som t.ex. ”vuxenkompis”. Under dessa möten har vi enligt terminologi hos Blake, R., Mouton, JS. (1983) haft ett accepterande interventionsförfarande.

Inom DNH finns en frustration och ilska, som kommer i dagen vid ”updrag ” eller idéer som de uppfattar som direktiv uppifrån. Efter några möten med personal från skolan, som oftast bestod av skolsköterskan, en till två lärarrepresentanter och oss från projektet, föreslog vi ett möte mellan skolan och representanter från Ditt Nya Hageby. Under dessa möten agerade vi enligt det katalytiska förfaringssättet. Vi utgick från att personalen på skolan har kunskaper om vad som fungerar och är väl insatta i organisationen. Rektor tillfrågades, om de var intresserade av att diskutera ett eventuellt samarbete mellan skolan och DNH. Vid nästa möte på skolan deltog rektor, två personer från vårt projekt och två representanter från Ditt Nya Hageby. Resultatet blev rätt slående, efter en trevande inledning drog vi oss ”tillbaka” och diskussionen kom att föras mellan rektor och de två representanterna från DNH. Ett samarbete var etablerat. Vi hade varit katalysatorer!

Möjliggöra partnerskap i alla faser av projektet

Den 15 september inbjöd projektgruppen till ett stormöte med chefsrepresentanter från samtliga officiella verksamheter i Hageby. Syftet med mötet var att informera om projektet ”En tobaksfri livsstart och uppväxt i Hageby” och få deltagarna att knyta nya kontakter med varandra och tillsammans arbeta fram idéer, om hur arbetet ska gå vidare. Under detta möte visade Hagebyskolans rektor ett mycket tydligt intresse, hon utbrister: ”Vi har misslyckats i denna fråga, hjälp oss!” Ur gruppen var ytterligare några personer intresserade av att arbeta med tobaksfrågan, representanter från Mamre- och Brännestadskyrkorna, projektledaren från ”Skolan mitt i byn”, diakonissan från Svenska kyrkan och ordförande för föreningen Vrinnevi Kultur- och motionscenter. Övriga verksamhetsföreträdare sade sig tycka tobaksfrågan vara viktig att arbeta med, men de själva hade inte tid för tillfället.

Vi valde att arbeta med de verksamheter som visade intresse och handlingskraft. På ovanstående möte då vi som projektgrupp från Folkhälsovetenskapligt centrum utsåg oss till experter och ville guida deltagarna fram till rätt beteende, agerade vi enligt ett föreskrivande förfaringssätt.

Obalans i makt och kontroll - rollreflektion

Några reflektioner och överväganden skall här göras. Det är lätt att få på sig en stämpel som expert, när man som projektledare från ett FoU-centrum går ut på fältet och försöker att etablera kontakt. För att på "lika villkor" eller ännu hellre att det är verksamheterna, som tar på sig ansvaret för aktiviteten, har vi genomfört många informella möten med en mycket ostrukturerad "öppen" agenda. Att vara lyhörd för verksamheternas möjligheter att arbeta med tobaksfrågan är centralt: Vad vill verksamheten? Hur vill de att vi ska fortsätta? Ska vi fortsätta tillsammans eller vill de själva staka ut vägen till målet? Detta har sett mycket olika ut beroende på verksamhetens förutsättningar. Även inom en och samma verksamhet kan meningarna gå isär. Uppstår denna obalans vad det gäller makt och kontroll över aktiviteterna har ett mycket stort hinder uppstått. Känslan av att utifrån kommande personer påverkar verksamheten kan ha skapat frustration och ilska. Vi har försökt att hjälpa personalen genom att lyssna, visat medkänsla och visat på att vi förstår deras situation, med andra ord, vara både accepterande och katalytiska. Från projektets sida måste vi tänka igenom en ny strategi. Det har hänt att vi trots oss komma överens om ett gemensamt mål och hur processen ska fortskrida med representanter från andra verksamheter. Då ingen aktivitet kom igång efter en tid förstod vi att missuppfattningar fanns. Vi ha då använt oss av det konfrontationsinriktade förfaringsättet. Dessa konfrontationer/diskussioner har varit konstruktiva och fört processen vidare. Dock måste ödmjukhet finnas från projektmedarbetarnas sida inför andra verksamheters svårigheter och prioriteringar, Blake, R., Mouton, JS. (1983). Under samma möte kom vi att inta både den katalysatoriska och det accepterade förhållningssättet.

Skolan i fokus*Samspelet skolans personal och projektgruppen*

För att kunna implementera en handlingsplan på skolan måste skolledning förankra tobakspolicyn och handlingsplanen hos personalen, i föräldragruppen och hos eleverna.

Förtroende och respekt mellan projektmedlemmarna och personalen på skolan måste etableras (Israel et al, 1998). Rektor på skolan delegerade uppgiften att arbeta fram en handlingsplan mot tobak till skolsköterskan, som tog en mycket aktiv roll. Skolsköterskan kallade till möten med representanter från projektgruppen, personalen och skolhälsovården. För att vi skulle nå ett positivt resultat lade vi tillsammans upp strategier för hur en handlingsplan skulle komma tillstånd och hur implementeringen skulle ske. Vi gav varandra feedback på reaktioner, som vi fått från olika håll t.ex. från övriga lärarkåren på skolan, skolhälsovården regionalt och från liknande projekt från andra skolor i kommunen. Vi strävade efter att vara likvärdiga partner och värnade om förtroendet för att undanröja risken för misstroende eller till och med misstänksamhet. Även om projektgruppen har etablerat ett förtroende tas den inte för given, utan man

måste hela tiden arbeta för att upprätthålla sin trovärdighet. Under hela denna process agerade vi enligt det katalysatoriska förfaringssättet. Vi undvek att komma med färdiga lösningar utan visade på att det var skolan, som var den bästa parten för att genomföra handlingsplanen.

Lärarkåren

Det var svårt att få kontakt med hela lärarkåren. Vi från projektgruppen var inbjudna för att redovisa resultaten från enkätundersökning och fokusgrupp-sintervjuer. Ingen reaktion syntes bland lärarna efter redovisningen, majoriteten tyckte sig ha för lite tid att arbeta med frågan och önskade inte delta i ytterligare ett projekt, men ansåg att frågan var viktig. De röstade ändå för att genomföra handlingsplanen. Lärarna var skeptiska till huruvida delat partnerskap/samverkan är verklighet, när det gäller ägande och kontroll. (Israel et al, 1998) Detta kan vara en förklaring till det minimala engagemang som lärarna visade. De har inte heller varit med och arbetat fram vilket ”problem”, som de skulle arbeta med. Detta projekts tema = tobak, kom som ett påbud ”uppifrån”. Projekttrötthet var något som genomsyrande många verksamheter även så på i Hageby skolan.

Föräldrarna engageras

Föräldrarnas engagemang är en viktig faktor för att förebygga tobaksbruk (Arthur, MW., Caryn, B. (2000). Föräldrar måste känna, att det är de, som har kontrollen över sina barn och att det är det övriga samhället i detta fall skolan, som är ett stöd för dem.

Samtliga föräldrar bjöds in till ett möte på skolan för att diskutera, hur skolan och föräldrar tillsammans ska arbeta, för att ungdomarna inte ska börja använda tobak och få de elever, som använder tobak att sluta. För att få så många föräldrar som möjligt att komma till föräldramötet, uppmanades föräldrarna att ta med sig de mindre syskonen. Vi hade ordnat barnvakt. I inbjudan bad vi även föräldrarna att uppge, om de behövde ha tolk. Vi bjöd på smörgås, kaffe, saft och frukt. Eftersom spridning av information, tid, formell utbildning, och inkomst är faktorer, som tydlig reflekterar social ojämnlighet, etnicitet, klass och kön, kommer dessa olikheter att påverka vilka personer som deltar, vilkas åsikter som bedöms giltiga och vilka som kan påverka besluten. (Israel et al. 1998). Vi var angelägna om att i möjligaste mån jämna ut dessa skillnader.

Skolsköterskan och skolvaktmästaren vaktade barnen under mötet. Material i form av böcker och videofilmer lånades ut av bibliotekspersonalen. De hade med sin erfarenhet samlat ihop böcker och filmer, som skulle passa olika åldrar.

Eleverna involveras

För såväl skolledning som projektgruppen är självfallet eleverna är den viktigaste partnern i detta projekt. Det är av vikt, att de känner sig inbjudna till att vara med och påverka utformningen av en ”antirökklubb” Därför bjöd skol-

ledningen in alla skolans elever till ett möte på våren 2004. Där informerades de om denna nya idén till handlingsplan mot tobak, en "antirökklubb". Elever i sjätteklass från skolor i närområdet bjöds in till Hagebyskolan och fick information om den nya anti-tobaksklubben, som startar hösten 2004. Sommarlovets mellan sjätte och sjunde klass verkar vara en tid, då många unga börjar använda tobak. Syftet med att bjuda in sjätteklassarna var en förhoppning om att färre elever än under tidigare sommar, skulle börja använda tobak.

Rektor bad oss i projektgruppen att redovisa resultaten från enkäterna och fokusgruppintervjuerna, som delar av eleverna deltagit i. Vår tolkning är att rektor önskade stöd från "expertis" för att få ökad tyngd och förståelse för bildandet av "antirökklubben". Vi agerade enligt det teoretiserade förfarings sättet för att stödja rektor. Vi förmedlade helt enkelt kunskaper/resultat till eleverna. Eleverna kände igen sig i resultaten och kommenterade själva, hur lätt det är att köpa cigaretter och att man börjar röka för att känna hur det är, att man tillhör en grupp och få en identitet.

Förutom vi från projektet var representanter från "Ditt Nya Hageby", skolhälsovården och folktandvården inbjudna för att stödja bildandet av "antirökklubben". Rektorerna beskrev hur andra skolor har arbetat med s.k. kontrakt, där elever lovar att avhålla sig från att använda tobak så länge som kontraktet gäller. Personal från folktandvården, beskrev vad som sker med oss människor både mentalt och fysiskt, när vi använder tobak. Representanter från Ditt Nya Hageby berättade om ett filmprojekt, som skulle kunna bidra till att hjälpa ungdomarna att avhålla sig från tobak. Efter all information röstade majoriteten av eleverna, att de var för en anti-tobaksklubb på skolan.

Vi i projektgruppen har olika relationer med alla de ovannämnda personer från de olika verksamheterna som nämns ovan, varför vi under denna omständighet, efter vår redovisning, valde att förhålla oss neutrala.

Ekonomi

Frågor om ekonomi kom upp i diskussioner, om vem som förvaltar pengarna, vem som ekonomiskt stödjer projektet? Vilka personer/organisationer kan få del av pengarna? Vem bestämmer, hur pengarna ska fördelas och användas? Vad händer när pengarna tar slut eller att anslagen minskar?

Tobaksprojektet stöds ekonomisk av Statens Folkhälsoinstitut och Folkhälsovetenskapligt centrum, Landstinget i Östergötland. Projektgruppen bestämmer inom ramarna för projektet, hur pengarna ska förvaltas.

Vi är angelägna om att tillsammans med t.ex. skolledningen besluta om, att ta in och ekonomisk stödja en fortbildning i tobak för personalen på skolan. Det är rektor som bäst känner till vad som fungerar på skolan.

Det kostar pengar att bygga och förvalta förtroendefulla relationer. Till samtliga möten har vi i projektgruppen köpt med oss kaffebröd och/eller frukt. Att

skapa ett gott klimat är en av grunderna för att få till ett gott samarbete. Vi ville i handling visa, att vi anser, att de personer som kommer till möten är viktiga. Vi har även köpt blommor som uppmuntran och/eller som tack för tjänster, som personal har gjort oss vilket underlättat arbetet.

Pengarna kommer att ta slut för projektgruppens del. Målet är att skolan själva ska känna sig som ägare till tobaksprojektet och driva det vidare.

Lokalsamhällets representant

Lokalsamhället representeras här av tjänstemän och politiker på olika nivåer i den kommunala och landstingsverksamheten, både på regional och på lokal nivå.

Projektgruppen har informerat politiska grupper, som arbetar med folkhälsofrågor inom Norrköpings kommun och Östergötlands läns landstinget. Vi har agerat som experter inom tobaksområdet. De politiska grupperingarna har givit projektet sitt fulla stöd. Det har funnits tillfällen, när vi har kommit till verksamheter, där chefer inte har känt, att tobaksfrågan ligger inom deras ansvarområde. Att ha kunnat påverka underlag för kommande uppdrag stärker utan tvekan möjligheten, att nå målen för projektet; att minska tobaksförbrukningen bland barn, ungdomar genom att påverka den vuxna delen av befolkningen. Tjänstemän inom Norrköpings kommun har varit ett stort stöd. Vi har fört "tobaksfrågan" till hög tjänstemanna och politisk nivå och har enligt Blake, R., och Mouton, JS. (1983) agerat med ett föreskrivande förfaringssätt.

De lokalt ansvariga områdescheferna för olika verksamheter i Hageby har haft svårare att helhjärtat stödja projektet. Man säger sig inte vilja gå in och detaljstyra verksamheterna, utan lämnar över ansvaret till projektgruppen att informera verksamhetschefen och personalen om målet med projektet och på så vis få dem att i konkurrens med andra projekt lägga tonvikten på att arbeta fram och implementera en handlingsplan mot tobak. Under dessa möten har vi intagit ett accepterande förhållningssätt.

Gemensam utveckling av normer

För att kunna utveckla ett partnerskap behövs fungerande normer och rutiner, som förstärker nyckelfaktorerna för en framgångsrik intervention. (Israel et al. 1998). Förmåga krävs att aktivt lyssna, vara öppen, vara empatisk, identifiera och ta i tu med konflikter, se möjligheter för alla parter, förhandla, visa ömsidig respekt och jämlikhet.

Identifiering av gemensamma mål

Tillsammans med sin partner behöver gemensamt mål arbetas fram. Varje organisation som ingår partnerskap har sitt eget uppdrag och sina egna mål. (Israel et al, 1998). Det gäller för projektgruppen att hela tiden ge akt på, hur verksamheterna själva identifierar och tolkar sina uppdrag. Verksamhetens tolkning

kan vara ett hinder för att som delmål arbeta fram en handlingsplan eller policy mot tobak. Det upplevs inte som självklart inom vissa verksamheter, som fokuserar på barns utveckling, att även de kan bidra till och/eller arbeta tobakspreventivt. Uppdragen från kommunen är ofta väldigt ”brett” skriva och tillåter många tolkningar inom sin ram. Det finns inte tradition inom alla verksamheter att arbeta tobaksförebyggande och involvera föräldrarna. Vi har i vissa fall mött på hårt motstånd och ingen förståelse för, att just deras verksamhet är viktig, för att nå målet med att minska tobaksförbrukningen bland barn och ungdomar. Inget gemensamt mål är lika med inget samarbete.

Skolan hade ingen handlingsplan mot tobaksbruk för sin verksamhet. Ett bra sätt att förhindra tobaksbruk enligt Bruvold WH (1993) är ett omfattande anti-tobaksprogram, som påverkar skolans sociala normer och ungdomarnas beteende,. Vi har tillsammans med skolans personal arbetat fram gemensamma mål och delmål. Under arbetets gång tillfrågades vi som projektgrupp, konsulterade som experter, om råd och om vad litteraturen säger är en effektiv metod att använda, för att tobaksbruket bland eleverna ska minska (Arthur M, et al 2000). Projektgruppen bjöd in föreläsare/projektledare med erfarenhet från en skola där man genomfört ”En tobaksfri Duo”. Detta för att personalen på Hagebyskolan skulle få mer kunskap och ta del andras erfarenheter, om hur andra skolor har löst problemet med tobaksbruk, vilket innebär att kontrakt skrivs mellan en vuxen person, som stöttar eleven och eleven själv. Allt sker på frivillig basis. förutom grupptricket.

Vad har hittills åstadkommit genom projektet?

I och med igångsättandet av preventivt arbete ökar chansen, att färre ungdomar börjar använda tobak (Arthur M, et.al, 2000). Efter redovisningen av resultaten, upplever vi i projektgruppen, att tobaksbruket på skolan inte längre var ”vårt” problem utan skolan tog till sig fakta och ”övertog ansvaret”, vilket är förutsättningen för att målet ska nås (Arthur M, et, al 2000).

Hagebyskolan har startat en ”Antirökklubb” där i dag ca 90 % av eleverna i årskurs 7 har valt att delta. Norrköpings kommun är intresserad av att samarbeta med Folkhälsovetenskapligt centrum för att minska tobaksförbrukningen i Norrköpings kommun genom att söka ekonomiska medel från länsstyrelsen för att sprida antirökprojektet till intresserade skolor och involvera handlarna arbetet. I uppdragsplanen för år 2004 finns en ny skrivning, som belyser tobaksfrågan. Uppdragsplanen ligger till grund för samtliga skolformers verksamhet. Lärcentrum Futurum har i ett stort grupparbete producerat en tidning med tema Tobak, som ligger på deras hemsida.

En avslutande diskussion om vunna erfarenheter av samverkan under interventionsprocessen

Varför fokusera på skolan i ett samhällsinterventionsprojekt?

Tanken med mötet den 15 september, i begynnelsen av projektet, var att följande strategi skulle användas. I samband med stormötet skulle intresserade personer från olika verksamheter och organisationer i Hageby utkristalliseras och bilda en arbetsgrupp (se fig. 1). Denna arbetsgrupp skulle arbeta fram policyer och handlingsplaner mot tobak, handlingsplaner som verksamhetsföreträdarna själva skulle ta ”hem” för att implementera.

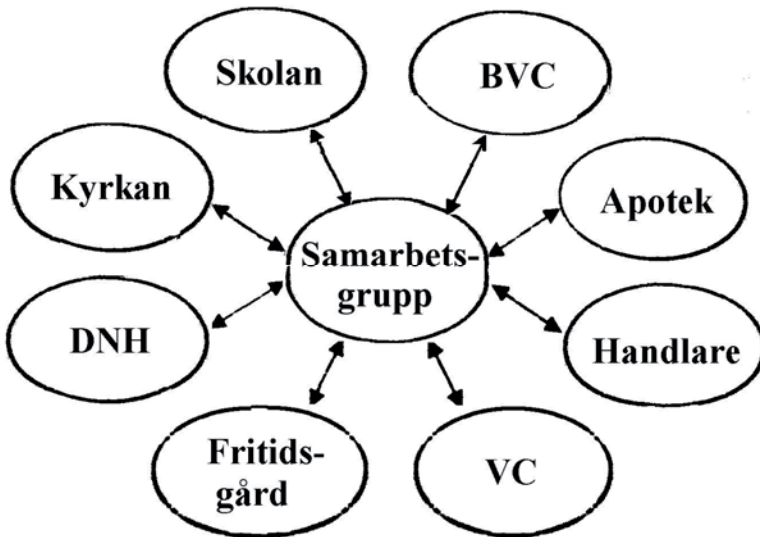

Fig. 1. Ursprungligen tänkt arbetsstrategi.

Men så blev inte fallet, det fanns inte något intresse av att samarbeta mellan verksamheter och/eller organisationer i denna fråga. Vi fick tänka ut en ny strategi. Den strategimodell som kom att växa fram i samarbete med samhället illustreras med fig. 2.

Vi i projektet besöker alla verksamheter och genomför individuella samtal med verksamhetschefer och personal. Diskussioner förs om och i så fall hur, de tänker arbeta med tobaksfrågan. Denna strategi tar troligen längre tid än den ursprungligen tänkta.

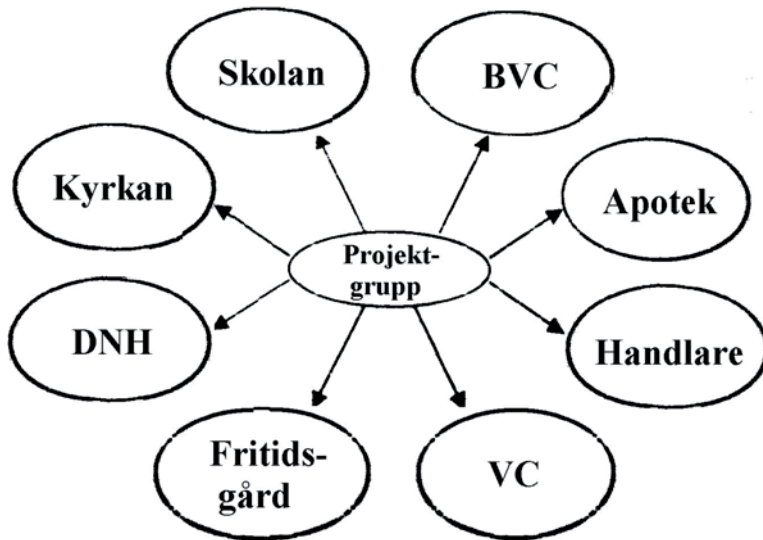

Fig. 2. Reviderad och tillämpad modell för samverkan

Motivation

En svårighet med att genomföra en intervention mot tobak i ett samhälle är om, tobaksförbrukning inte upplevts som ett ”problem”. Det är beroenden av vilken arena som vi har arbetat på. T.ex. fritidsgården där personalen har ett fokus, som mer är inriktat på att upprätthålla relationer till ungdomar och påverka deras inställning till droger. Vi i projektgruppen har inte samma syn på frågan om droger. Vi anser att det är vetenskapligt belagt, att tobak är en inkörsport till ökat riskbeteenden, hög alkoholkonsumtion, medan personalen vet att det förekommer tyngre droger och kriminalitet bland ungdomarna, vilket de låter överskugga arbetet med tobaksbruket. De har sitt fokus på riskbeteende, medan vi har ett bredare synsätt, när det gäller determinanter för ohälsa. Det är framför allt den drivande personalen inom verksamheten, som helt litar till sina egna personliga erfarenheter. Vår målbild är, att tobaksbruk är det första missbruket, som kan leda vidare till ökat riskbeteende, detta finns det stöd för i litteraturen. (Arthur M, et al, 2000).

I stället för att komma med ett färdigt tema, bör personalen inom de olika verksamheterna själva utifrån vetenskapligt belagd kunskap/ ”kalla fakta” ta ställning till vilka åtgärder och vilka områden, som ska prioriteras, för att få bukt med det, som de har identifierat som problem.

En svaghet i detta projekt är att kommunen inte från början var en jämlik

part, vilket den borde ha varit, för att projektet skulle ha de bästa förutsättningarna att uppnå sitt mål. För ett optimalt engagemang från lokalbefolkningen och personalen inom olika verksamheter, bör de själva ha identifierat problemen, som ligger till grund för det stora ohälsotalet och som de vill arbeta med (Arthur M, et al 2000). Eftersom det inte är ett officiellt partnerskap, bekräftat via kontrakt eller liknande, mellan projektet och Norrköpings kommun, upplever vi, att vi inte har mandat att arbeta inom alla verksamheter. Detta problem stöter vi på inom olika verksamheter dock inte i skolan.

Undanflykt?

Vi frågar oss också vad det är, som gör denna fråga om tobak så känslig. Alla som vi talar med är ense om, att tobaksbruk är skadligt för hälsan och att man borde arbeta tobaksförebyggande, men när frågan om tobaksbruk kommer närmare den egna personen och det egna jaget och när de ska ta ställning till, om de inom sin organisation ska arbeta mot tobaksbruk, blir frågan plötsligt het. Vi får till svar, att tobaksbruk är en individrelaterad fråga och att det finns risk för att personalen kränker individer, som röker och snusar, om man tar upp frågan. Förhållningssättet kan också ha sitt ursprung i att personalen inom några verksamheter kommer från länder, där en annan syn på tobaksbruket gäller. En man förklarade för oss: ”en pojke blir man, när mustaschen syns på överläppen och han har börjat röka”. Andra förklarar för oss, att om det blir förbjudet att röka ”här”, kommer hela den sociala strukturen att försvinna och andra kanske värre problem kommer i stället.

Kalla fakta kontra subjektiva uppfattningar

En interventionsprocess har att göra med organisationers sociala termer, tekniska eller sociotekniska. Teoretisk förankring ger forskaren/projektledaren möjlighet att objektivt analysera en situation, (Blake, R., Mouton, JS. (1983). Detta synsätt upplever jag ibland som en risk att komma på kollisionskurs med personalen inom verksamhet, där interventionen är tänkt att genomföras. Inte alltför sällan uppfattar jag det så, att den attityd som styr personalens handlande grundar sig på icke-teoretisk grund och/eller på subjektiva erfarenheter. Att komma förbi denna inställning kräver mycket arbete med att personalen inte ska känna sig kränkt eller att vi från projektet inte anses förstå deras interna problem. För att öka kontaktytan mellan projektmedlemmar och personal i olika verksamheter, har vi ställt upp som föreläsare när så önskats och som utställare på festival. Vi, som projektgrupp, har i olika sammanhang ett visst ”värde”, vilket kan vara som ett seriöst inslag på festival eller som namngiven samarbetspart i kontakt med myndighetspersoner som berörd part vill komma i kontakt med.

Konkurrerande agendor

Norrköpings kommun har antagit ett program ”Nolltolerans mot alkohol och droger”. I Hageby fanns även stora projekt som ”Skolan mitt i by” och ”Sköldpaddan”. Det är mot dessa projekt, som vi tids- och intressebaserat har att konkurrera. Borde vi inte samarbeta? Det händer något, som vi inte kan säkert identifiera. Min uppfattning är att det infinner sig ett konkurrensförhållande, i stället för att alla inom de olika projekten ser till möjligheten att samarbeta. I stället vakar alla över sina revir. I en framtid vet vi nu att förutsättningarna för samarbete och möjligheten att verka inom befintliga strukturer hade troligen varit lättare, om kommunen på ett tydligt sätt på alla nivåer visat, att arbetet mot tobak är viktigt och ska ingå i den befintliga verksamheten. För att kompensera detta är vår ambition att skapa personliga relationer och förtroende. Vi har lagt ner mycket tid på att relationer ska fungera och få verksamhetsföreträdare att inse, att vi inte utgör ett hot mot dem, utan att vi är och vill vara en resurs. Där vi lyckats, har vi genomfört intervjuer, enkätundersökningar, föreläsningar och diskussionsgrupper.

På de enheter där vi har haft möjlighet att identifiera lokala data har det varit lättare att få till ett samarbete mot tobaksbruk. Tobaksbruk har så att säga blivit ett ”deras eget” problem och vi från projektet har övergått till att bli resurspersoner och bollplank. Vi i projektet har utvecklat ett mycket bra samarbete med drogsamordnaren i Norrköpings kommun. Det är fantastiskt, hur mycket lättare det känns att arbeta, när fler projekt går åt samma håll. Sommaren kom, och därmed ett uppehåll. I början av hösten 2004 beslöt vi i projektet att genomföra en ”social besöksrunda” för att höra, var de har sina tankar, när det gäller tobaksarbetet. Det är mer än frukt som mognar under sommaren. Vi har fått ett bättre samarbete med projektet Sköldpaddan och en av de kyrkliga föreningarna samt Norrköpings lokalradio, som håller på att planera ”anti-tobaksprogram” riktade mot barn och ungdomar.

Låt oss återknyta till Israel Israel et als punkt, identifiering av ett samhälle. Vad betyder det? Det finns sifferuppgifter om antal invånare, antal skolor osv., men nog är det väl så, att en intervention sker inom olika dynamiska verksamheter, som är belägna i ett samhälle? Varje verksamhet bör identifieras innan interventionen äger rum, rekommenderar Israel et al. Kan man tänka sig att identifiering av samhällets verksamheter i stället sker parallellt med implementeringen? Nog upplevs det så, att det är svårt att få fram alla fakta, som vi skulle behövt ha haft tillgång till under inledande identifieringsfas, t.ex.: övergripande mål för verksamheten, vad som står skrivet i ”Uppdraget”, framförallt personalens tolkning av de övergripande målen och hur uppdraget ser ut. Som påpekats tidigare ser interventionerna olika ut beroende på förutsättningarna. Nog är det möjligt att skapa en gemensam utgångspunkt, ett tydligt budskap för en samhällsintervention. Processen med att analysera hur en organisation är

uppbyggd, hur och var besluten tas i organisationen bör få ta tid. Kommuner är stora organisationer och det tar tid för politiker och högre tjänstemän att få ett budskap att genomsyra organisationens nivåer.

Kontroll och uppföljning

En bidragande orsak till den hittillsvarande framgång, som vi upplever i projektet är sannolikt, att en av projektmedarbetarna har stor lokalkännedom och förankring i Hageby sedan 20 år samt att projektledaren av många år ett känt namn i kommunen.

Nyckelfaktorer vid samhällsinterventionsforskning behöver nödvändigtvis inte vara lika, utan det är samhällets förutsättningar, som avgör vilka framgångsfaktorerna blir.

Det första mötet med personal från en verksamhet är av stor vikt för hur samarbetet kommer att utvecklas. Trots att vi försökte att summera, vad som skett på mötet, beskriva hur vi upplevde stämningen och verksamhetens ambition att gå vidare, är det först efter en tid, som bekräftelsen kommer, om mötet utfallit positivt eller ej. Troligtvis sker det diskussioner på arbetsplatsen, huruvida medarbetarna tycker att tobaksfrågan ska ingå i deras arbetsuppgifter eller ej. Det är i sådant läge, som det är av stor vikt, att direktiven från den högsta kommunledningen har tydliga budskap till verksamheterna, så återigen, förankring på alla typer av nivåer är viktigt. Men sannolikt är det inte tillräckligt, utan troligen måste till någon form av avtal, där det tydligt framgår att båda parter har ett gemensamt ansvar.

Referenser

- Arthur, MW., Caryn, B. (2000) Bridging the gap between science and practice in drug abuse prevention through needs assessment and strategic planning. *Journal of Community Psychology*, Vol. 28, (3): 241-255
- Blake, R., Mouton, J., Mouton, S. (1983) *Consultation – a handbook for individual and organization development*. 2nd ed. Addison-Wesley Publishing Company Massachusetts.
- Bruvold, WH. (1993) A meta-analysis of adolescent smoking prevention. *American Journal of public Health*, Vol. 83, (6): 872-881
- California Department of Health Services, 28 maj (2004) www.who.int/tobacco/communications/events/wntd/2004/en/
- Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, CAN (2003) Skolevers drogvanor 2002.
- CAN (2004) Rapport nr 77. Skolevers drogvanor 2003.
- Ditt Nya Hageby, (2003) Verksamhetsberättelse.
- Forster, J.L., Murray, DM., Wolfson, M., Blaine, TM., Wagnenaar, AC., Hennrikus, DJ., (1998) The effects of community policies to reduce youth access to tobacco, *American Journal of Public Health*, Vol. 88 (8): 1193-1198.
- Israel, BA., Schulz, AJ., Parker, EA, Becker, AB. (1998) Review of community-based research: assessing partnership approaches to improve public health. *Annu. Rev. Public Health* 1998, 19: 173-201
- Nutbeam, D. (1998) Evaluating health promotion-progress, problems and solutions. *Health Promotion International* Vol 13. (1): 27-44
- SCB Nordisk tobaksstatistik 1970-2000 Sammanställning av statistikbyrån Veca på uppdrag av Europeiska branschföreningen för rökfri tobak, ESTOC.
- SCB, (2002) Norrköpings kommun
- SCB, (2004) Norrköpingsfakta, Drogvaneundersökningen läsåret 02/03, www.norrkoping.se/familj/droger/drogvanor.xml
- SCB, (2004) Undersökning av levandeförhållanden, ULF. www.scb.se/templates/Product____12199.asp
- SOU, (2000). Slutbetänkande av Nationella folkhälsokommittén. Hälsa på lika villkor - nationella mål för folkhälsa. Rapport 2000:91.
- Statens folkhälsoinstitut, (2003) www.fhi.se

Tobakslagen (1993) 1993:581

WHO (2003) Ramkonventionen mot tobak. (http://fctc.org/about_FCTC/p5.shtml).

Wickholm S. (2003) Att snusa – ett omdebatterat tobaksbruk. Samhällsmedicin Rapport nr 5, Centrum för Tobaksprevention, Stockholm

www.tobaksfakta.org

Summary in English

Tobacco Free Childhood. A prevention project in a margined community.

The aim of the study was to identify the hindrances and the potentials to a positive progress of an intervention against children's use of tobacco in a community. The Hageby project took as a method of implementation, the Nutbeam's six-steps-model (Nutbeam, D.1998) as an example. Israel's factors of intervention were applicated at the analysis: 1 identify the community; 2 make use of the capacity and the authorities among the local people; 3 strengthen the partners of the project considering factors such as a) imbalance of power and control; b) economy; c) cooperate in the development of the routines; d) identify mutual goals. (Israel et al. 1998)

How the project group got in touch with the Hageby inhabitants is reported and next the intervention of the school. This was concentrated upon the factors of favourable outcome, as suggested by Israel et al. and categorised according to Blake, R., & Mouton, JS. (1983). Individual conversations were achieved with the official heads and discussions with the personnel of organisations and business, whether or not they intended to cooperate in the anti-tobacco item.

Representatives from all activities in the Hageby were invited to a great meeting to find out those persons interested to build up a collaboration group producing policies and plans against the use of tobacco to be implemented in their own working places. There were no interests of cooperation between businesses or organisations concerning this item, why a new strategy had to be produced. The consequence was that during the following implementation the members of the project had to accept new different parts depending upon the demand of the situation.

An obvious conclusion is, that a weakness of the project was, that the community of Norrköping not acted from the very beginning as an equal partner. The project would than have had the best prospects to reach the goal. An optimal share in the matter by the local inhabitants and the staffs of the different organisations will be reached, if they themselves have identified the big problem of sickness, something they will act upon (Arthur M, et al 2000). Such a process of anchoring has to take a long time before an intervention could start. During the same time one may geographically border and identify the district. One of the difficulties to intervene against the use of tobacco in a community is, that people experience the item as "a dictate from above" and the use of tobacco is not looked upon as a problem.

Hitherto the fame the project has had, probably depends on the fact that since twenty years one of the members of the project group is deeply rooted in Hageby and the leader of the project is well known by many people in the community. Key factors of the research in community interventions must not be equal, since the prospects of the community decides which the factors of success are.

keywords: smoking, tobacco, implement, antismoking, community, promotion, childhood